

СПЕЦИФІКА ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Волік Л. А.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Чернюк Н. І.

Кінець ХХ та початок ХХІ століття відзначилися локальними війнами, терористичними актами, боротьбою з міжнародними злочинністю та подіями, які широко висвітлювалися англомовною пресою. Війна у Перській затоці, антитерористичні операції військ американської коаліції викликали появу багатьох лексичних інновацій. Інноваційна військова лексика знайшла своє відображення не тільки у спеціальних засобах масової інформації, але й у ЗМІ, розрахованих на широке коло читачів.

Військова лексика включає термінологію, до якої належать терміни, що вживаються у зв'язку з військовими поняттями, та емоційно забарвлені елементи військового лексикону, які є у більшості випадків стилістичними синонімами відповідних військових термінів.

Склад сучасної військової термінології не є стабільним. Він постійно змінюється у зв'язку зі старінням певних слів, поповненням новими термінами при реорганізації видів збройних сил, появі нових зразків зброї, військової техніки та нових методів ведення війни.

Найбільш складними є військові терміни, які передають реалії англомовної дійсності, що не існують у іншій країні.

Деякі інновації, особливо фразеологізми можуть бути незрозумілими багатьом носіям англійської мови, відірваним від військової сфери. Осмислити фразеологізм можливо на основі контексту та аналізу його структури. Наприклад, словосполучення «fireworks display», що означало «фейєрверк», під час війни в Перській затоці набуло метафоричного значення – «перші повідомлення про бомбардування Багдада». Структура дієслова «weaponize» і контекст допомагають зрозуміти це слово як «оснащувати зброєю ракетноносія».

Експресивні, «крилаті» військові неологізми викликають додаткові труднощі їх розуміння. Наприклад, словосполучення «chicken hawk» означає людину, яка підтримує війну, хоча в минулому вона доклала великих зусиль, щоб уникнути військової служби.

Для адекватного розуміння необхідні фонові знання наступних фразеологізмів. Так «gulliver effect» - «ефект Гулівера», репрезентує випадок, коли велика мішень атакується ворогом одночасно з різних напрямків. Наприклад, «Both events underscore the impact of what's come to be called the «Gulliver Effect» - when a large target is attacked from many different directions at once» [Bank Systems + Technology, December 1996]. В даному випадку вживається алюзія з відомим персонажем твору Дж. Свіфта, який зазнав поразки від значно менших за нього ліліпутів.

Недостатня соціокультурна компетенція призводить до створення «комунікативного шуму», що є перешкодою, яка знижує ефективність комунікації та може призвести до її припинення.

Емоційно забарвлені слова і вирази, наявні в англійській військовій лексиці, виникають з певних спільних причин і мають деякі спільні риси, коли поєднуються загальновідомі і маловідомі слова. При цьому велика частина такої лексики при відповідних обставинах може перейти в широке вживання і стати загальновідомою.

Загальноновживана і загальновідома частина емоційно забарвленого шару англійської військової лексики складається із слів і поєднань, що виражають певні військові поняття. Наприклад, для такого поняття, як «просіватися», є наступні емоційно забарвлені синоніми: to dash; to drive; to forge ahead; to pour; to push; to race; to roll; to spear-head; to steamroll; to surge; to sweep; to thrust та ін.

Shoot-and-scoot missile означає «ракета на рухливій пусковій установці»; up-hill struggle «важкий бій»; see-saw, ding-dong, tug of war «бої із змінним успіхом»; Doom's Day weapon «термоядерна зброя»; cloak and dagger service «секретна служба»; silent service «підводний флот».

Тут часто зустрічаються утворення, що виникли в усній мові. Більшість таких одиниць військової лексики має позитивне емоційне забарвлення. При утворенні такої лексики поєднуються загальновідомі слова і вирази з загальновідомими військовими термінами.

Військовий сленг є специфічною частиною емоційно забарвленого прошарку англійської військової лексики. Наприклад leatherneck «морський піхотинець»; brass hat «генерал»; GI «солдат»; flat top «авіаносець», loot «лейтенант»; in the bucket «в трубі» (відхилення ракет в заданих межах); slick «неозброєний гвинтокрил».

У складі військового сленгу слід особливо виділити вульгарізми, жаргонізми декласованих елементів, що не позначають спеціальні військові поняття, але в озброєних силах США і Англії вживаються інтенсивніше, ніж в інших сферах.

Деякі слова і поєднання специфічної частини англійської військової лексики мають відповідності в українській військовій лексиці наприклад, civvie street «гражданка (цивільна служба)»; ack-ack «зенітка». Проте такі відповідностей дуже мало.

1. Аристов Н. Б. Военно-морские силы США и Великобритании. - М.: Воениздат, 1997. - 202 с.
2. Зацний Ю. А. Боротьба з міжнародним тероризмом і нова лексика англійської мови у засобах масової комунікації // Лінгвістичні дослідження. - Горлівка: ГДПШМ, 2003. - Вип. 2. - 212 с.

Волік, Л.А. Специфіка військової лексики в англійській мові [Текст] / Л.А. Волік; наук.кер. Н.І. Чернюк // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 7-9.